

Verandering van perspectief

Herinneringen aan mijn
pubertijd

Verandering van perspectief

Herinneringen aan mijn
pubertijd

Leendert van de Merbel

Schrijver: Leendert van de Merbel
Coverontwerp: Leendert van de Merbel
ISBN: 9789402120189
© Leendert van de Merbel

De auteur stelt het op prijs als mensen die betrokken waren bij de vertelde ontwikkelingen van najaar 1979 tot en met voorjaar 1986 feedback geven, zodat in een eventueel tweede uitgave die feedback kan worden verwerkt.

Feedback is welkom op contact@leendertvandemerbel.nl en indien contactgegevens vermeld worden wordt de feedback in behandeling genomen.

Inhoud

Inleiding

Deel I: Een enorme verandering

In de tijd van Thatcher, krakersrellen en Lekkerkerk

1. Opgroeiend op de klei van Vrouwe Jacob
2. De piano, Mantovani en Grease
3. De knuppels van meneer Schuiling
4. De oogaandoening, met hoop en vrees
5. Oost west, thuis best
6. Heel hartelijk dank voor de belangstelling!
7. Ra ra ra, wie was ik?
8. Afgestemd op AKWERJO
9. Heel wat voor mijn kiezen

Deel II: Leven als zeer-slechtziende jongen

In de tijd van de Spaceshuttle, demonstraties tegen kernenergie en zure regen

10. Checkpoint Maastunnel
11. Een Rotterdamse school met Haagse klasgenoten
12. Van deur tot deur
13. Van Captain & Tenille tot Mike Oldfield
14. Bloempjes en bijtjes
15. Je ziet maar!
16. De bende van hiernaast
17. 'U vraagt en wij draaien'
18. Gezinsvakanties in binnen- en buitenland
19. Visueel bewustzijn
20. Mijn geestesoog ging wel meer zien
21. Morgenrood?

Deel III: De revalidatieperiode

In de tijd van hongersnood in Ethiopië, Evert van Bentem en glasnost

22. Toppop
23. Naar het midden des lands
24. Met de stok in de hand...

- 25. Hulpmiddelen
- 26. CQ 14 CQ 14, is er iemand staande bij?
- 27. Praktische zaken in het dagelijks leven
- 28. Mijn kamer: nieuwe studio

Uitleiding

Verantwoording

Inleiding

Bij diverse mensen verlopen de puberteitsjaren rustig zonder veel gedoe, maar bij mij verliepen ze met behoorlijke downs en ups. Meermaals is mij dan ook gevraagd er eens wat over op te schrijven, omdat men mij kent als iemand die meestal goedgehumeurd in het leven staat en kennelijk weinig onaanvaarde zaken aan die tijd heeft overgehouden.

Nu ik als buitenpromovendus onderzoek doe naar de inzet van ervaringsdeskundigheid, vind ik het ook wel een mooi moment om wat meer over mijn eigen achtergrond te vertellen.

Het is een feit dat ik een reeks netvliesloslatingen kreeg en dat oogoperaties uiteindelijk weinig bij mij baatten, maar zelfs in die jaren tachtig was ik meer dan een patiënt. Ik maakte ook deel uit van een gezin, van schoolklassen, van een groep revalidanten et cetera. Ik maakte op allerlei gebied ontwikkelingen door en er viel zo af en toe ook aardig wat te lachen.

In dit boek ga ik in op allerlei thema's die voor mij in de periode najaar 1979 tot mei 1986 aan de orde waren. Van school tot en met revalidatie, van oogaandoening tot en met hulpmiddelen, van muziek tot en met gezellig buurten, van attenties tot en met levensopvattingen et cetera. Door de structuur van het boek kan het hier en daar gebeuren dat het niet helemaal chronologisch verloopt, want bijvoorbeeld in het thema over de gezinsvakanties gaat het wat verder terug en vooruit dan in de rest van deel II.

Al als jong kind verkende ik de wereld om mij heen en trok er bijvoorbeeld op uit met mijn fiets, waarna ik thuis vertelde over wat ik had meegemaakt. In dit boek ga ik, tussen de opsommingen door, ook zo te werk: ik vertel ook wat ik onder meer in de school te Rotterdam heb meegemaakt.

Het begint, in deel I, in het najaar van 1979. Ik was toen 12 jaar oud. Mijn pa had een baan bij een woningbouwcorporatie in Oud-Beijerland, ma was huisvrouw, mijn oudere zus zat in de tweede klas van het atheneum en mijn jongere zus in de derde klas van de lagere school. Met z'n vijven woonden we in een vijf jaar oud huis in het Westbrabantse Fijnaart.

Amstelveen, najaar 2019

Deel I: Een enorme verandering

In de tijd van Thatcher, krakersrellen en Lekkerkerk

Om een wat beter beeld te krijgen van de tijd waarin ik met netvliesloslatingen ging kampen, som ik enkele nieuwsfeiten uit die tijd op.

- 1979 was 'Internationaal Jaar voor het Kind'
- Margaret Thatcher werd de eerste vrouwelijke premier van het Verenigd Koninkrijk.
- De NAVO besloot tot plaatsing van middellangeafstands raketten met atoomkoppen.
- In Suriname vond in 1980 een staatsgreep plaats.
- In Amsterdam braken de eerste grote krakersrellen uit, nabij de Vondelstraat.
- Vakbondsman Herman Bode riep de arbeiders toe: "Willen we naar de Dam, dan gaan we naar de Dam".
- Kerncentrale Borsele werd geblokkeerd door betogers.
- De NOS startte met Teletekst.
- Lekkerkerk-West lag op een stortplaats van chemisch afval en moest gesaneerd worden.
- Prinses Beatrix volgde Koningin Juliana op met veel onrust in Amsterdam
- Joop Zoetemelk won de Tour de France.
- Op de Lenin-scheepswerf in Polen begon een staking.
- Irak viel Iran aan en er volgde een oorlog.
- De partijen KVP, CHU en ARP vormden in Den Haag het CDA.
- Ronald Reagan won de verkiezingen in Amerika van Jimmy Carter.
- Jonh Lennon werd in New York doodgeschoten.

1. Opgroeiend op de klei van Vrouwe Jacob

Door de nieuwsfeiten uit het vorige hoofdstuk is nu wat duidelijker in welke tijd ik wat aan mijn ogen ging mankeren. Maar waar leefde ik? Waar was ik destijds aan het opgroeien?

In 1979 was ik twaalf jaar oud en woonden we vier jaar aan de noordelijke rand van Fijnaart, in de wijk Westkreek. Die plek vormde als het ware het 'centrum van mijn wereld'. Alles wat ik over de wereld leerde, op school en via radio en televisie, zag ik in het perspectief van waar ik woonde. Dat ik tevens in Fijnaart geboren was, dat realiseerde ik mij toen in beperkte mate. En dat we zes jaar in Hedel, nabij 's-Hertogenbosch, gewoond hadden, dat was in het verleden. Ik leefde toen gewoon sterk in het toenmalige heden.

De wijk Westkreek was een rustige, groene wijk met veel forenzen en relatief jonge gezinnen die in veelal (half-)geschakelde huizen woonden. Ons huis behoorde daar ook toe.

Alle huizen hadden tuinen en door de wijk liep een kreek. Ook was er aardig wat openbaar groen, inclusief trapvelden, gras met daarop speeltoestellen en stroken met jonge struiken. Maar ook stonden overal auto's geparkeerd (Simca's, Renaults, Volkswagen Kevers, 'Lelijke Eendjes') en her en der een vrachtwagen.

Tussen half vijf en zes uur kwam er iedere werkdag een hele stroom met auto's en personenbusjes met forenzen bij ons door de straat. De meesten van hen werkten in de Randstad.

'Het dorp', zoals we de kern van Fijnaart noemden, met de Voorstraat en de Molenstraat, lag op circa een kilometer afstand, in min of meer het zuidwesten van de bebouwde kom. Daar waren de meeste winkels gevestigd. Mijn fiets, bijvoorbeeld, kwam van Sloekers en mijn schooltas van Schouwenaars, beide van de Molenstraat. En mijn schoolagenda kwam van Boekhoven aan de Voorstraat. Behalve de boekwinkel van Boekhoven zaten daar ook onder meer het notariskantoor met tenminste één siertorentje, de fysiotherapie van Scholte, het postkantoor in een tamelijk nieuw pand, dokter Vermeulen, supermarkt 'Centra' en, bij de bushalte van de BBA, een prominent filiaal van de Raiffeisenbank.

De Julianaschool, waar ik vanaf zomer 1975 de lagere school had gevolgd, bevond zich in het zuiden van het dorp, net als de toen florerende Zuid-Nederlandse Staalbouw.

Daar waar de Voorstraat aansluit op de Molenstraat stond aan de Kadedijk het statige gemeentehuis. Ten tijde van mijn geboorte was mijn vader daar medewerker van de secretarie geweest. Het gemeentehuis werd omstreeks 1980 verbouwd. Tegenover dat pand, helemaal aan de andere kant van de Voorstraat, stond de sobere Nederlands-Hervormde kerk met toren en daarachter, vanaf de Voorstraat bekeken, was er het bejaardentehuis Fendertshof met aanleunwoningen. In het bejaardentehuis had ik samen met andere leden van Polyhymnia in 1978 een musical opgevoerd.

Beneden aan de Molenstraat stonden de Katholieke kerk, die er in mijn beleving tempelachtig uitzag, en de statige pastorie, met daarnaast de moderne Doe-het-zelf-zaak van Sanders. Beneden aan de Molenstraat kon je de Wilhelminastraat inrijden of naar boven richting gemeentehuis gaan via de Achterweg.

De Wilhelminastraat liep langs een modern filiaal van de Boerenleenbank, die toen officieel al Rabobank heette, garagebedrijf 'de Westhoek', waar ooit de mulo-school in gevestigd was, de torenloze Gereformeerde kerk en aan diezelfde kant de met bomen omringde protestantse begraafplaats. Tegenover die begraafplaats lag een braakliggend stuk grond waarop de openbare school was gehuisvest in noodlokalen. En op de hoek met de Nieuwe Dorpsweg kwam daar de SPAR-supermarkt van Willekens. Die supermarkt lag aan de kruising Wilhelminastraat, Nieuwe Dorpsweg, Langeweg en Van Eijckstraat.

Bij het einde van de Nieuwe Dorpsweg, aan de Koningin Emmastraat, lag dorpshuis de Witte Roos. Aan de Langeweg, die de grens vormde tussen de wijken Westkreek en Schildersbuurt, bevonden zich pakweg 350 meter verderop, richting rijksweg, links de nieuwe gemeenteloods en de brandweerkazerne. Nog wat verderop Autopalace met garagebedrijf en showroom. Tegenover Autopalace bevonden zich gebouwen van een veilingcomplex. De Langeweg zelf eindigde bij een T-splitsing die links naar Oudemolen leidde, via de Parallelweg, en rechts naar Klundert en Moerdijk, via de Eerste Kruisweg.

Tegenover de Langeweg, aan de Parallelweg en naast de rijksweg, lag een braakliggend stukje terrein dat voor fietscross werd gebruikt door onder meer de schrijver van deze tekst. Ik was in 1979 behoorlijk behendig met fietsen. Ik zal echter niet de enige geweest zijn die daar croste, althans ik kon er een spoor volgen dat door anderen gevormd was. Hier en daar was het hoogteverschil zo'n veertig centimeter, maar het was er overwegend vlak. En

zover ik mij dat herinner, ben ik er niet onderuit gegaan. Ook niet als het kort tevoren geregend had en er glibberige stukken in het parcours zaten.

De Eerste Kruisweg in, was er links een rij populieren tot aan een huis. Verderop was er aan beide zijden wei- en akkerland. Kort voor de Boerendijk lag rechts een boomgaard.

De twee geluidsheuvels, evenwijdig aan de Parallelweg en aan weerszijden van de Van Heemstralaan, waren nog enkel met gras begroeid. Als je 's avonds op zo'n geluidsheuvel stond terwijl Shell Moerdijk aan het affakkelen was, dan kon je voorbij rijksweg A59 een compleet oranje lucht zien.

Verderop, richting de supermarkt Cash & Carry, richting Oudemolen, was het langs de Parallelweg opletten voor fietsers en automobilisten, omdat fietspaden ontbraken.

Ik herinner me nog dat er kwart voor acht 's morgens heel wat mavo-scholieren bij ons fietsend door de straat kwamen. Misschien wel een stuk of veertig. Scholieren uit Oudemolen, Helwijk en Willemstad.

Als ik westwaarts naar mijn opa aan de Prinses Margrietstraat liep, dan liep ik vanaf de Van Heemstralaan meestal over het grindpad langs de Bongerd, via de Koningin Emmastraat en dan daar aan het einde rechtsaf. Aan de Prinses Margrietstraat zaten ook de ingang van de voetbalvelden en het zwembad. De andere kant uit zat het politiebureau, min of meer tegenover de Valenciennesstraat. En daar bij die kruising zat ook 'de Kroon', de supermarkt van Ottevanger. Ottevanger had naast zijn supermarkt enkele rijdende winkels.

In die tijd kwamen er verschillende middenstanders langs de deur: rijdende winkel, eierboer, bakker Bunt, bakker Sonneveld, groenteboer Van den Berg, stomerij en bladenman.

Tussen de Gereformeerde kerk en de protestantse begraafplaats kwamen een 82-meter hoge centrale antenne, die de buurtantennes aan onder meer de Populierenstraat en het Sprookjeshof ging vervangen, en zaaltje het Trefpunt van de Gereformeerde kerk. Die centrale antenne was tot in de wijde omtrek zichtbaar. Het bovenste stukje kon ook bij ons thuis vandaan gezien worden.

In het verlengde van de Van Eijckstraat, de straat waaraan de mavo-school stond, lag in 1980 al een bouwstraat die wat verderop naar links afboog, dan twee maal achter mekaar een haakse bocht naar rechts maakte en dan met

een draai uitkwam naast de gymzaal achter de Edvard Griegstraat. Mavo-scholieren maakten van die bouwweg gebruik als ze gingen gymmen. Om die weg heen lag het land ook nog braak.

Aan een zijstraat van de Wilhelminastraat, de Vrouwe Jacobstraat, bevonden zich de Delta Parel en het bedrijf van Nieuwkerk, beide handelend in aardappelen. De Delta Parel was ook vanuit een andere zijstraat van de Wilhelminastraat, de Parelstraat, bereikbaar. In de omgeving van Fijnaart op de kleigrond, werden aardappelen en suikerbieten verbouwd. In het najaar was in Fijnaart aan een weëige lucht goed te ruiken dat de zogenaamde bietencampagne bij de suikerfabriek in Stampersgat (Dinteloord) gaande was.

Aan de Voorstraat zaten trouwens ook de Schakel en Cafetaria Groot. De Schakel was een gebouw dat verbonden was aan de Nederlands-Hervormde kerk en dat gebruikt werd voor toneel- en zangactiviteiten van Polyhymnia. Ik heb daar dus ook voor die musical gerepeteerd waarover ik al schreef.

Als mijn vader terugkwam van een vergadering in het gemeentehuis, wat destijds nogal eens gebeurde, dan nam hij zo heel af en toe 'fricadelletjes-speciaal' mee naar huis van cafetaria Groot.

Aan de Kadedijk zaten de Graanbeurs, met een café-biljart en een zaal, en de Fendertse Hoeve, toen nog veelal 'Piet en Riet' genoemd, met een café plus discotheek. Die panden kende ik enkel van de buitenkant.

Ik kende alle straten, slopjes en paden, doordat ik als kind vrijwel dagelijks fietste in en om Fijnaart. Ik fietste ook wel naar Dintelmond, Helwijk, Zwingelspaan, Noordhoek, Standdaarbuiten, Oudenbosch en Oud Gastel, dus plaatsen rondom Fijnaart, want fietsen was tot aan de eerste netvliesloslating één van mijn grootste hobbies.